

своеобразие, неотдѣлимо за тѣхъ отъ Православието. Това дълбоко съединение на националното и религиозно самочувствие у славянофилитѣ, което е опредѣлило цѣлата логика на развитието на славянофилството, е изисквало ясно и последователно отдѣляне себе си отъ западния християнски свѣтъ. Славянофилитѣ живѣха и се учиха въ епоха, когато още господствуваше възгледътъ построенъ върху философията на Хегеля, споредъ който възгледъ историята на човѣшкия прогресъ се представлява въ видъ на праволинейно непрекъснато движение напредъ, същността на което състои въ това, че началата, изработени отъ културатата на предшествувалитѣ по време народи, се предаватъ за по-нататъшно развитие на народитѣ, които тепърва изпъкватъ на историческото поприще. Мислило се е, че човѣчеството се развива по една права линия, по единъ пътъ на прогреса, и на отдѣлни избрани народи се приписваше историческа мисия да бждатъ водачи въ тоя пътъ. Асиро-вавилонянитѣ, Египетъ, Гърция, Римъ и народитѣ на германо-романската, главно германската култура, по редъ се признаваха отъ историята като осъществители на тая мисия. Изхождайки отъ същата нѣмска идеалистична философия (Хегель, Шеллингъ), славянофилитѣ на гордитѣ притезания на Западъ, който отъ високо и съ пренебрежение е гледалъ на славянскитѣ народи, противопоставяха творческата, месиянска роля на Славянството, изваждайки го на аванъ-сцената на свѣтовната история. Славянофилитѣ провъзгласиха правото на славянскитѣ народи, — едни политически заробени отъ чужди раси, други пъкъ духовно отъ тѣхъ пленени — да играятъ роля въ всемирната цивилизация. Тѣ доказваха важността на началата, съставлящи културната самобитност на славянското племе. Нѣщо повече. Теорията имъ доказваше не само годността, но и *превъзходството* на културнитѣ начала на Славянския миръ надъ такива начала на романо-германския свѣтъ. Тя не само защищаваше самобитността на славянството, но и осъждаше формата и съдържанието на западно-европейската цивилизация. Отъ тукъ пресловутата теория за „гниенето на Западъ“.

*

„Славянофилитѣ, казва Артуръ Лутеръ въ своята „История на руската литература“ (на нѣмски ез., стр. 227), — виждали въ Кримската война, въ борбата съ турцитѣ и тѣхнитѣ съюзници, свещенна война, кръстоносенъ походъ“. Тѣй гледаха славянофилитѣ, ще прибавимъ ние, и на войната за нашето освобождение. Следъ гореканзаното за тѣхното учение и тѣхния философско-религиозенъ мирогледъ, това ни най-малко нѣма да ни очудва: Кримската война Русия води въ името на своето изключително право, —